

Hagemann Frigyes

(1932-2021)

Hagemann Frigyes 1950-től folytatott teológiai tanulmányokat. 1955-ben szentelték pappá, 1959-ben doktorált. Káplán és hitoktató volt, de eközben segéd-munkásként is dolgozott. 1958-ban került kapcsolatba a Regnum Marianum Közösséggel [e közösségről a fontos tudnivalók megtalálható az interneten – A szerk.]. 1961-ben az első Regnum-perben terhelt, de rendőrhatalósági figyelmeztetéssel megúszta. Egyházi büntetést is kapott (1962-től felfüggesztették papi működését). A második Regnum-perben tanúként szerepelt. Ezt követően viszont a megfigyelés középpontjába került. 1971-ben letartóztatták, a harmadik Regnum-per fővádlottjaként mindkét fokon (1971, 1972) öt évi börtönbüntetésre ítélték. 1974-ben egyéni kegyelemmel szabadult, de rendőri felügyelet alá helyezték. 1991-ben rehabilitálták. – Egy idő után eltávolodott a katolikus egyháztól, a papságtól és a Regnumtól is (amelynek 1964-1970 között házfőnöke volt), és megházasodott.

Frigyes testvérünk 2021. június 30-án költözött az Örökkévalóságba; alább – néhány nem közérdekű mondat kihagyásával – közölt levelének háttérét nem ismerjük egészen pontosan; annyi biztos, hogy 2010. januárjában levelet írt az esztergomi Főegyházmegyei Hivatalnak, s arra Udvardy György akkori segédpüspök 2010. február 11-én ezt a választ adta:

Tisztelt Hagemann Frigyes Úr!

Folyó év januárjában, az Esztergomi Prímási Palotába címzett, a Főegyházmegyei Hivatal nevére küldött levele megérkezett.

En mint a Főegyházmegye segédpüspöke, érseki általános helynöke, illetékességből kaptam meg levelét, melynek sorai megrendítő hatással voltak rám. Tisztelettel és szeretettel ajánlom fel a személyes találkozás lehetőségét egy előre egyeztetett időpontban. Szívesen és örömmel látnám irodánkban, a Bp., Úri u. 62-ben, hogy beszéljünk. Amennyiben más helyszínt szeretne, esetleg én látogassam meg, lehetőség szerint ahhoz is tudnék alkalmazkodni. Ennek megfelelően kérem, ha Ön is úgy gondolja, hogy találkozzunk, akkor munkatársammal vegye fel a kapcsolatot, és készséggel fog időpontot találni. Az elérhetősége: Máthé Zsuzsanna 06-1-2252590/101 mellék, vagy 06-20-8231027 mobilszámom.

Öszintén remélem, hogy ez a talán megkészt, de lehetséges találkozás gyógyítólag hat majd fájdalmas emlékeire. Ennek fényében kérem életére a szerető és gondviselő Isten áldását.

Tisztelettel és nagyabecsüléssel köszönti:

Dr. Udvardy György sk.
c. püspök, érseki általános helynök

Erre a püspöki meghívásra adott válaszként született meg az alábbi – Budapesten, 2010. február 25-én kelt – vallomás, amelyet Frigyes testvérünk néhány évvel ezelőtt személyesen adott át szerkesztőségünk részére, és kérte, hogy halála után közöljük. Kérésének szívesen teszünk eleget, ezzel is kifejezve tiszteletünket személye iránt.

Kedves Püspök Úr!

Talán még sosem kaptam hivatalos helyről oly emberséges és jó szívvel írott levelet, mint Öntől. Jólesett, köszönöm. Erdemben válaszolok. Nemcsak Önnek szánom. Bárki kezébe adható. Nincsen szégyellni valóm, titkolni valóm.

A hivatalnak küldött levelemet eredeti elgondolásom szerint csak halálom után kézbesítettem volna. Amikor megírtam – bő húsz éve –, az volt a motívumom, hogy kerüljem a feltűnést, zavarkeltést. Most, hetvennyolcadik évemben megváltoztattam a szándékomat. Egyébként sosem titkoltam elvi véleményeimet.

1950-ben vettek fel kispapnak, azon a napon, amikor Meszlényi Zoltán segédpüspököt letartóztatták Esztergomban. Őszinte és önzetlen hivatással jöttem – szorongásokkal és hitbéli vajúdással. Introvertált fiatalemberként semmi karriervágyam nem volt. Tele voltam bizonytalanságokkal, skrupulusokkal, problémázgatásokkal – értelmet kereső hittel, és még inkább hitet kereső értelemmel. Engedelmesen és mohón szívtam magamba a skolasztikus filozófiát és teológiát, konzervatív latin auktorok tudományát – tele kételyekkel, Esztergomban, majd Pesten. Nehéz volt később kinőni belőle.

Már a keretből való kidobás után, illegális lelkipásztorként kaptam megvilágosodást a II. Vatikáni Zsinattól. A kétségeimet már nem tekintettem bűnnek, hanem serkentésnek a keresésre. Az Egyház a konstantini mellékvágányról igazi újtára talált: aggiornamento, ökumenikus kitérülés, vallások egysége, az emberiség egysége, kozmikus vízió. A kereten kívüli pasztoráció, érdeklődő fiatalok körében. Hans Küng és a többi reformteológus. Nagy remények. Az elnyomó rendszerben tartottunk ugyan titokfegyelmet, de túlzottan nem rejtegettük nyüzsgésünket. Az engedélyezett papság vegyes érzülettel volt irányunkban. Arra számítani kellett, hogy lesz még megtorlás az addigiak után is. Ez bekövetkezett 1970. szept. 10. – 1974. január között, ötünkre. A kinn maradtak tovább folytatták „illegális tevékenységüket”.

A börtönből kikerülve csatlakoztam hozzájuk, csökkentett mértékben végeztem tovább egyéni működésemet. A Zsinat tavaszában vittem volna saját, bensőségre törekvő lelkiségemet; ennek magva az egyed belső megtérése, életátalakítása, az isteni jelenlét megélése, folyamatos meditáció, az ebből következő erkölcsi komolyság, felszabadulás a téves büntudatok alól, a természetbeli csendelmények; a társaság banzájszerű programjait kevésbé kedveltem, a „ketten-hárman” beszélgetést igen; a velem való lelki beszélgetésben pedig elfért egymás mellett az Írás egy-egy odaillő szava és a lélek-elemzés spontán, fejlesztő mondatai, erőszakos ráhatások nélkül.

(Eszmei-lelki kiábrándulásom) Nemsokára észrevettem, hogy mind a nagyegyházban, mind a közösségünkben más szelek kezdenek fújni. „Modernségemmel” gyorsan anakronisztikussá váltam. Új kultusza jött a zsinatelöttes, középkori-barokk, „római katolikus” jámborságnak. Megtorpant a zsinati fejlődés, sőt már akkor, VI. Pál éveiben kezdtek szabotálni. Gyanúsak lettek a progresszívek. Ratzinger professzor, majd bíboros elkezdte működését a Hittani Kongregáció élén: hagyományos módszerekkel, kúriai szellemben bánt el a más-

ként gondolkodókkal és hívőkkel... Voltak ugyan szer-
telenségek, túlzások az „újítók” részéről, viszont a Hata-
lom letorkolásait éreztem inkább nagyon bántóknak...
Ne vegye rossz néven, Püspök Úr, személye ellen sem-
miképp sem szól, hogy nyíltan megvallom: élményszé-
rűen rádöbentem a katolikus egyház nem-isteni voltá-
ra, és ez már dogmatikai kérdés, nem csupán egyháztör-
ténelmi. Ennek következtében nem érezhetem magamat
az egyházi intézmény tagjának. Képmutató pedig nem
lehetek, hogy mutassam azt,
amit nem hiszek. Az általam
vallott „igaz emberség” ezt is
jelenti, és nincs ellentétben a
názáreti Jézus legsajátabb taní-
tásával. Lényegileg ez a belső
elszakadásom leírása.

(Az egyházi személyekből
való kiábrándulásom) Paptársá-
imat, egyházi elöljáróimat álta-
lában kedveltem, becsültem,
általában tudtam együttműködni
velük. Hogy vannak ellensége-
im, akik ártanak, azt csak kés-
őbb tudtam meg. Jórészt a
[szocialista] rendszerhez fűződő
eltérő viszonyunk miatt, ill. pár
esetben néhányan fanatikusan
fundamentalista nézeteik mi-
att... Néha voltak csak sejtése-
im, hogy ez-az beépített „tégla”,
állami ember reverendában. De
inkább csak gyanúk éltek ben-
nem. A Gyorskocsi utcai börtön-
ben már több ismeretre tet-
tem szert. Az elvtársak időnként
odadörgölték, hogy egyik-másik
püspök úr mit mondott rólam
(pl. „Úgy kell a Hagemannak,
miért ment a falnak”). Világossá

lett: nemcsak forró drót kötötte össze a belügyminiszté-
riumokat egyes egyházi felettesekkel, hanem az egyet-
értés is; a bajkeverők mi vagyunk, ők elhatárolódnak
tőlünk. A későbbiekben ismereteim fokozatosan igazo-
lódtak, sőt túligazolódta. Azonban már csak ráadás
volt – bár érzelmileg súlyos –, amikor az ezredfordulón
több részletben megkaptam titkos irataimat a Történeti
Levéltártól. Itt olyanok rólam szóló jelentéseit is olvas-
hattam, akikről ezt nem mertem volna álmodni sem.
Voltak „ártatlan”, semmitmondó jelentések, de olyanok
is, amelyekben szent életű, hangsúlyozottan ortodox
hitű férfiak megrálgalmaztak államellenességgel, sze-
xuális bűnökkel, még eretnekséggel is, az utóbbihoz
Teilhard de Chardin és Freud olvasását hozva bizonyí-
tékul... Az pedig krimibe illő, hogy legbuzgóbb jelen-
tőm a Belügyminisztériummal párhuzamosan, velük is
megbeszélve, igazhitűsége tudatában rendi elöljáróján
keresztül küldött feljelentést Rómába, amiből kiderült,
hogy a Vatikán majdnem mindenről tudott... Az más
kérdés, hogy az illetőnek lehetnek mentségei, mentő
körülményei... Mindenesetre első tanítóm, Jézus nevé-
ben tárgyi síkon azt tartanám helyesnek, hogy mindenki
nézzen szembe a tetteivel, utána pedig legyen maradék-
talan megbocsátás. Tényeket torzító apológiát üzni,
ártatlanító legendákat költeni sem egyéneknek, sem
egyházaknak, sem egyéb testületeknek nem szabad, a
tekintélyük védelmében sem.

(Végül a hungarikum) Nehezményezéseim harmadik
nagy csoportja. Félve nyúlok ezekhez, nem szeretném,

ha Püspök Úr félreértene. Kérem elnézését, ha nem-
szó lenne, amiket írok. Gyötrődésekkel kialakult nézete-
im vannak, lelkiismeretből fakadó meggyőződés, de
semmiképp nem szeretném, ha azt kellene éreznie, hogy
meg- vagy eltéríteni akarom. – A rendszerváltozáskor a
Kádár-rezsim hívei és haszonélvezői közül sokan fölfed-
dezték elásott kincsüket. Az elmúlt idők sikeresei és
sikertelenjei jobbra vagy balra helyezkedtek el, igyekez-
tek közel kerülni a tűzhöz. Az anyagi érdekek összenöt-
tek a politikával. Így szokott ez
lenni minden restauráció alkal-
mával. Itt az egyház/ak/nak igen
mérsékeltnek kellett volna len-
ni... A másik: semmilyen poli-
tikai csoport mellé nem szabad
állni. A IV. század vége óta
ömlő folyamot nem szabad to-
vább vezetni. Egyház és állam
két külön dolog; szabad egyház
a szabad államban, ahogy mély
lelkű és toleráns bölcselők és
politikusként vallotta egykor...
A kereszténység terjedésének
embertől emberig kellett volna
történnie, nem pedig a mennyi-
ségi gyarapodást célozva, ha-
talmi támogatással. Megtalált
kincs, gyöngy, mustármag, ko-
vász – ez a jézusi mozgalom
hivatása. A hatalom viszont
korrumpál, és sohasem teljesen
tisztá. Nem hiszem, hogy van
kivétel. Legfeljebb a rajongó
hívek homályos szeme nem
veszi észre.

Püspök Úr bizonyára ismeri
ömlesztett adalékaimat – nem
oktatni akartam velük, hanem
elveim összefüggését demonst-
rálni. Az illusztrációt még soká tudnám szaporítani.
Befejezésül csak kis összefoglalás a számomra nem,
vagy nehezen elfogadható jelenségekből:

Eltolódások a bensőségességtől a hatóság felé,
személyi kultusz (a pápaságban), vallásos populizmus
(+ nacionalizmus is olykor). *Torzulások*: magánkinyi-
latkoztatások pártfogolása, kritikátlan elfogadása; nagy-
fokú csodaigény és hiszékenység, profán, izléstelen
babonák, fétisszerű kegytárgyak és amulettek, pogányos
gyakorlatok vakhítú használata. Ideológiával alátámaszt-
ott *hipertrófiák*: a Mária-kultusz túlbujánzása, ugyanez
kiemelt szentek esetében, ellenőrizhetetlen patrónusok
és patrónák népszerűsítése, Guinnessbe kívánczó bol-
doggá és szentté avatások (a nép igénye, ill. szentté
avatási politika szerint)... Emlékeztetnék még az „apok-
rif”, mégsem betiltott eseménysorozatokra (Medjugorje,
Neumann Teréz). Elmulasztották a gaz irtogatását (a
népszerűség érdekében?), ezzel is lejáratva az egyházat
a más vallásúak előtt.

Püspök Úr elnézését kérem azért is, hogy ilyen hosz-
szadalmasan fogalmaztam panaszaimat. Ne fölünyeske-
dő gögöt lásson mögöttem – még ha néha úgy hangozha-
zott is –, esetleg inkább a megcsalt szerelmes fájdalmát.
Ha akárhogyan is megbántottam volna, bocsánatát
kérem. Lelkiismeretemet tisztának érzem. Fogadja el
mindezt saját szempontjából akár egy „téves lelkiismer-
et” megnyilatkozásaként, ha másként nem tudja.
Megbecsülő szeretettel emlékezve önmre:

Hagemann Frigyes

Frigyes hazament

Te fáradt, öreg ember, hová sietsz?
Aki annyi bajt és gondot cipelsz,
hajdan nagy voltál, világos fejú,
megnémultál, arcodon örök derű.
A zene éltetett, s mindig fájt, hogy
mit adni tudsz szívből, majd elfogy.
Mindig vártál kis kávéval és tejjel,
és a cukrot sohasem feledted el,
no meg a jó szót, a sok biztatást,
s bölcsességből legalább egy falást.
Csendesen integetsz onnan fentről,
tán minden, mi volt, már megdőlt,
nincs többé furfangos teória és tan,
egyszerűen látod pont azt, ami van.
Köszönni akartam, megfogni kezed,
belátom, csak halkan megállni lehet.

Sulyok Gábor